

УДК 342.9(477)

 DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.5529542>
V.V. ГОРДЕЄВ,

доцент кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних наук, доцент, м. Чернівці, Україна; e-mail: v.gordieiev@chnu.edu.ua;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1778-0432>

СУБ'ЄКТИ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ

V.V. GORDIEIEV,

Ass. Professor, Chair of Procedural Law, Chernivtsi Yuriy Fedkovych National University, Doctor of Law, Associate Professor, Chernivtsi, Ukraine; e-mail: v.gordieiev@chnu.edu.ua;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1778-0432>

THE SUBJECTS OF PROVING IN THE ADMINISTRATIVE PROCEEDINGS OF UKRAINE

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Становлення України як незалежної правової держави із високим пріоритетом щодо дотримання прав та основних свобод людини і громадянина неможливе без чіткого дотримання правил доказування в адміністративному судочинстві уповноваженими суб'єктами. **Мета** статті полягає у з'ясуванні переліку суб'єктів доказової діяльності в судовому адміністративному процесі та їх процесуальної діяльності щодо доказування. **Методологічну** основу статті становить діалектичний метод наукового пізнання, за допомогою якого здійснено загальнотеоретичне дослідження поняття доказування в адміністративному судочинстві, системний метод реалізований під час вивчення суб'єктів доказування в адміністративному судочинстві, методи аналізу та синтезу були використані під час дослідження судової практики в даній сфері суспільних відносин. **Результатом** дослідження є з'ясування поняття доказування в адміністративному судочинстві та переліку суб'єктів доказової діяльності. **Висновки.** Встановлено, що доказування в адміністративному судочинстві – це діяльність уповноважених суб'єктів судового адміністративного процесу на збір та подання інформації про певні події, дії або стан, чи витребування судом такої інформації за клопотанням учасників справи чи їх представників, або за власною ініціативою суду для її дослідження та подальшої оцінки. Суб'єктами доказової діяльності в адміністративному судочинстві є суд та особи, які зацікавлені у вирішенні справи (сторони; треті особи; представники сторін та третіх осіб).

Ключові слова: суб'єкти адміністративного судочинства; сторони; позивач; відповідач; доказування

Problem statement. The Ukraine establishment as an independent state governed by the rule of law with high priority in respecting the rights and fundamental freedoms of peoples is impossible without strict observance of the rules of evidence in administrative proceedings by authorized entities. The **purpose** of this article is to define the concept, content of evidence in administrative proceedings, as well as to clarify the list of subjects of evidentiary activity in judicial administrative proceedings, based on the achievements of modern legal science, current legislation and law enforcement practice. The **methodological** basis of the article is a dialectical method of scientific knowledge, which carried out a general theoretical study of the concept of proving in administrative proceedings, a systematic method implemented in the study of proving in administrative proceedings, methods of analysis and synthesis were used in the study of jurisprudence practice in this field. The **result** of the research is to clarify the concept of evidence in administrative proceedings and the list of subjects of evidence. **Conclusions.** It is established that evidence in administrative proceedings is the activity of authorized subjects of judicial administrative proceedings to collect and submit information about certain events, actions or conditions, or demand such information by the court at the request of participants or their representatives, or on its own initiative research and further evaluation. The subjects of evidentiary activity in administrative proceedings are the court and persons who are interested in resolving the case (parties; third parties; representatives of the parties and third parties). In administrative cases concerning appeals against decisions, actions or omissions of the subject of power, the presumption of his guilt is established. The presumption of guilt in administrative proceedings is the assumptions established by law that the circumstances of the administrative case reported by the plaintiff about the decisions, actions or omissions of the defendant (subject of authority) are true until the defendant refutes them.

Key words: subjects of administrative proceedings; parties; plaintiff; defendant; proving

Постановка проблеми

Кодексом адміністративного судочинства України встановлено, що завданням адміністративного судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів у сфері публічно-правових відносин з метою ефективного захисту прав, свобод та інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Таке завдання адміністративного судочинства реалізується за допомогою чітко визначеної та регламентованої процедури доказування відповідними суб'єктами адміністративних процесуальних правовідносин. Від правильності визначення суб'єктів доказової діяльності та вірності обраної процедури доказування залежить ухвалення судом законного та обґрунтованого судового рішення у точній відповідності та згідно вимог чинного законодавства.

Науково-теоретичну основу аналізу суб'єктів доказування в адміністративному судочинстві, зокрема, формують дослідження В.М. Бевзенко щодо класифікації усіх суб'єктів адміністративного процесу за групами [1, с.14], Т.О. Мацелик стосовно поділу суб'єктів за певними критеріями [2, с.270], О.В. Бачун щодо правового статусу суб'єктів адміністративного судочинства [3], Я. Малкел (Malkiel, 2021), який розглядав учасників процесу крізь призму перехресного допиту [4], Веда Купіта (Kurita, 2018), яка вивчала адміністративний суд як суб'єкт адміністративної юстиції [5].

В цілому, дослідженням було піддано окремі інститути адміністративного судочинства, правовий статус суб'єктів адміністративного процесу, їх класифікація та поділ на види, але роль і перелік таких учасників судочинства в процесі доказування не встановлювалися. Тому мета статті полягає у визначенні суб'єктів доказування в судовому адміністративному процесі, а завдання – у дослідженні теоретичних положень щодо доказування в адміністративному процесі, визначенні їх особливостей, принципів та з'ясуванні ролі суб'єктів в доказуванні. Новизна роботи полягає у встановленні поняття доказування крізь призму його суб'єктів та доведенні, що суд є суб'єктом доказування.

Адміністративне доказування передбачає широке коло осіб, які беруть участь у цьому виді пізнавальної діяльності й виконують при цьому відповідні функції [6, с.214] відповідно до критеріїв, визначених чинним законодавством, як зазначає К. Франчіні (Franchini, 2004) [7, с.183].

У теорії та на практиці адміністративного су-

дочинства прийнято поділяти усіх суб'єктів процесу на три групи: суб'єкти, які здійснюють правосуддя, як за Дж.Д. Канані (Cananea, 2004) [8, с.197], які зацікавлені у вирішенні справи (сторони; треті особи; представники сторін та третіх осіб); які сприяють здійсненню правосуддя (помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, перекладач, спеціаліст).

Одразу необхідно зазначити, що третя група суб'єктів, які сприяють здійсненню судочинства не відносять до осіб, які здійснюють доказування в адміністративному судочинстві. Тому в межах даної статті не будуть досліджуватися.

Поняття доказування в адміністративному судочинстві України

Перш ніж перейти до з'ясування ролі та місця суб'єктів в цій діяльності необхідно з'ясувати поняття та зміст доказування в адміністративному судочинстві.

М.В. Джафарова вважає, що правовий інститут доказів і доказування як невід'ємний складник внутрішньої системи адміністративного процесуального права є сукупністю норм цієї галузі права, які регулюють предмет і межі доказування, обсяг процесуальних повноважень суб'єктів доказування, умови належності, допустимості, достовірності та достатності доказів, види та джерела їх походження, особливості процесуального порядку отримання, дослідження й оцінки змісту і процесуальної форми доказів [9, с.74].

На думку багатьох учених, "поняття доказування сьогодні дискусійне, оскільки існує багато підходів і немає єдиної концепції щодо визначення цього терміна" [10, с.342].

Доказування в адміністративному судочинстві – це пізнавальна та розумова діяльність суб'єктів процесу, яка здійснюється відповідно до правових норм з метою встановлення фактичних обставин справи для встановлення юридичних фактів, за допомогою яких буде вирішено публічно-правовий спір [11, с.153].

Доказування – це процес збирання та подання до суду з метою аналізу інформації про обставини справи, яку надають суб'єкти судового адміністративного процесу, чи витребування судом такої інформації за власною ініціативою для її дослідження та подальшої оцінки [12, с.303; 13, с.346–347]. Поняття пізнання та доказування є різнозначними: предмет пізнання ширший за предмет доказування; пізнання та доказування різні за обсягом роботи, яку виконує уповноважений суб'єкт у пошуках доказів; пі-

знання іноді обмежується в'ясненням якоїсь обставини, яка використовується, як знання за межами процесу доказування (наприклад, для орієнтування); доказування передбачає і з'ясування факту уповноваженим суб'єктом, і перетворення його з факту "для себе" у доказовий факт. Наведена ідея зводиться до того, що доказування має, крім пізнавального, неодмінно й засвідчувальний характер, тобто пізнання, яке здійснюється у кримінальному процесі, вимагає процесуального закріплення й офіційного засвідчення інформації про обставини справи. Отже, "доказування є не просто пізнанням, яке може здійснюватися з будь-яких джерел і будь-якими засобами, а специфічною пізнавальною діяльністю, що здійснюється лише з використанням передбачених законом джерел і засобів" [14, с.205].

Вважаємо, що доказування в адміністративному судочинстві – це діяльність уповноважених суб'єктів судового адміністративного процесу на збір та подання інформації про певні події, дії або стан, чи витребування судом такої інформації за клопотанням учасників справи чи їх представників, або за власною ініціативою суду для її дослідження та подальшої оцінки.

Сторони, треті особи та їх представники як суб'єкти доказування в адміністративному судочинстві України

Сторони та треті особи в адміністративному судочинстві мають узагальнюючу назву учасників справи. Одразу звертає на себе увагу той факт, що у Кодексі адміністративного судочинства України "учасники судового процесу" мали термінологічну назву "учасники адміністративного процесу". Вбачаємо логічну послідовність внесених законодавчих змін, адже як серед науковців, так і серед практиків точилися численні дискусії щодо розуміння поняття "адміністративного процесу", яке є значно ширшим за "судовий адміністративний процес" і виходить далеко за межі предмету регулювання Кодексу адміністративного судочинства України [15, с.77].

Варто зазначити, що найменування учасників судового процесу зберігається за ними незалежно від стадії судового процесу. Проте, на стадії виконання судових рішень в адміністративних справах наявні такі учасники, як стягувач і боржник. Особа, яка подає до суду заяву, наприклад, позивач, який заявляє відвід судді, називається заявником. Хоча й Кодексом адміністративного судочинства України й не передбачено, проте на практиці трапляються випадки коли учасники справи – позивач чи відпо-

відач – залежно від стадії процесу в судових рішеннях розкриваються як "апелянт" (ухвала Київського апеляційного адміністративного суду від 02.04.2018 року в справі № 826/15436/17) чи "касатор" (ухвала Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10.01.2018 року в справі № 826/18378/16).

Позивачі, відповідачі, треті особи та їх представники є зацікавленими у вирішенні справи особами, тому на реалізацію принципу змагальності, диспозитивності та рівноправності здійснюють доказову діяльність в адміністративному судочинстві. Зацікавленість у результатах розгляду справи сторін, третіх осіб та їхніх представників прослідковується крізь призму процесуальних прав.

Так, принцип змагальності передбачає широкі можливості сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, зокрема щодо ознайомлення зі справою, подачею до суду доказів, їх дослідженні, заявленні клопотань, заяв тощо.

Принцип диспозитивності реалізує можливість учасників процесу самостійно, на власний розсуд, розпоряджатися позовними вимогами (визнати, відмовлятися, змінювати вимоги й укласти мирову угоду), крім випадків, передбачених законом, а також використовувати інші процесуальні засоби з метою захисту суб'єктивних прав та інтересів, які охороняє закон.

Зміст принципу рівноправності формують такі елементи: 1) рівність сторін при зверненні до адміністративного суду: позивач подає позов, а відповідач має право пред'явити заперечення проти позову, позивач порушує справу, а копія позовної заяви надається відповідачеві й т.д.; 2) рівність можливостей захисту прав у суді: позивач може відмовитися від позову, а відповідач – від заперечення проти позову, відповідач може визнати позов, сторони можуть укласти мирову угоду. "У сторін є рівні права за апеляційним та касаційним оскарженням. Адміністративний суд повинен прагнути однаково забезпечити участь у процесі обох сторін; 3) рівні можливості участі сторін у доказовій діяльності тощо" [16, с.132].

Кодексом адміністративного судочинства України визначено, що в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дій чи бездіяльності покладено на відповідача.

В адміністративних справах щодо оскаржень рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень встановлена презумпція його вини. Презумпція вини в адміністративному судочинстві

чинстві – це закріплені в законі припущення про те, що повідомлені позивачем обставини адміністративної справи про рішення, дії чи бездіяльність відповідача (суб'єкта владних повноважень) відповідають дійсності, доки відповідач не спростує їх [17, с.806].

Презумпція вини не є абсолютною, оскільки закон не звільняє адміністративний суд від обов'язку ухвалити справедливе та правосудне судове рішення, проте презумпція вини позбавляє адміністративний суд необхідності перевіряти повідомлені позивачем обставини, якщо вони не викликають обґрунтованого сумніву.

Отже, особливістю адміністративного процесу є регламентація процесу доказування з покладенням обов'язку доводити правомірність своїх рішень, дій чи бездіяльності відповідача – суб'єкта владних повноважень. Тобто "у справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень діє презумпція винуватості відповідача" [18].

Суд як суб'єкт доказування в адміністративному судочинстві

На сьогодні точаться дискусії щодо того, чи входить суд до суб'єктів доказування. Одні вчені схиляються, що суд не має інтересу в розгляді справи. Тому й не належить до таких суб'єктів. Інші – вважають, що суд згідно вимог закону наділений активною роллю щодо доказування в процесі, тому є суб'єктом доказування. Схиляємося до останньої позиції, адже згідно ч.4 ст.9 Кодексу адміністративного судочинства України, суд вживає визначені законом заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, у тому числі щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи.

О.М. Дубенко зазначає, що активність є не тільки процесуальною діяльністю суду, спрямованою на керівництво судовим засіданням та спрямування судового розгляду на забезпечення необхідних умов для всебічного і повного дослідження обставин справи, зберігаючи при цьому об'єктивність і неупередженість, а й свідчить про те, що суд є і повинен бути повноцінним і активним суб'єктом доказування, для того щоб збалансувати положення сторін, оскільки у судовому процесі особі, яка потребує судового захисту, як правило, протистоїть потужний адміністративний апарат, і у зв'язку з цим сторони заздальгідь перебувають у нерівних стартових можливостях [19, с.167].

Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі – "правило адміністративного судочин-

ства, відповідно до якого суд уживає передбачених законом заходів, необхідних для з'ясування всіх обставин справи, зокрема виявлення, витребування та дослідження доказів із власної ініціативи" [20, с.809].

Крім того, теорія та практика адміністративного судочинства України знаходить принцип офіційного з'ясування усіх обставин справи в низці норм КАС України, для реалізації яких суд: остаточно визначає предмет спору та характер спірних правовідносин, позовних вимог та склад учасників судового процесу, з'ясовує обставини справи, які підлягають встановленню, та збирає відповідні докази (ст.173 КАС України); суд може виявляти та витребувати докази за власною ініціативою (ст.9 КАС України); адміністративний суд також наділений повноваженнями щодо визнання участі сторони обов'язковою (п.4 ч.3 ст.205, ч.1 ст.148 КАС України); суд також повинен з'ясувати, чи мали місце певні обставини (ст.244 КАС України) тощо [21, с.165; 22, с.54; 23 с.55].

Правову позицію з приводу особливостей доказування відображено й в судовій практиці. Так, в одній із своїх справ, Верховний Суд вказав, що докази в справі, на які посилається суд є обов'язковим, але не є вичерпним [24].

В іншій судовій справі Верховний Суд дійшов висновку, що принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі полягає насамперед у активній ролі суду при розгляді справи. В адміністративному процесі, на відміну від суто змагального процесу, де суд оперує лише тим, на що опираються сторони, мають бути повністю встановлені обставини справи, щоб суд ухвалив справедливе та об'єктивне рішення. Принцип офіційності, зокрема, виявляється у тому, що суд визначає обставини, які необхідно встановити для вирішення спору; з'ясовує якими доказами сторони можуть обґрунтувати свої докази чи заперечення щодо цих обставин; а у разі необхідності суд повинен запропонувати особам, які беруть участь у справі, доповнити чи пояснити певні обставини, а також надати суду додаткові докази. При цьому суд може вживати заходи щодо виявлення та витребування доказів з власної ініціативи.

Висновки

1. Доказано, що доказування в адміністративному судочинстві – це діяльність уповноважених суб'єктів судового адміністративного процесу на збір та подання інформації про певні події, дії або стан, чи витребування судом такої інфо-

рмації за клопотанням учасників справи чи їх представників, або за власною ініціативою суду для її дослідження та подальшої оцінки.

2. Суб'єктами доказової діяльності в адміністративному судочинстві є суд та особи, які зацікавлені у вирішенні справи (сторони; треті особи; представники сторін та третіх осіб).

Позивачі, відповідачі, треті особи та їх представники є зацікавленими у вирішенні справи особами, тому на реалізацію принципу змагальності, диспозитивності та рівноправності здійснюють доказову діяльність в адміністративному судочинстві. Зацікавленість в результатах розгляду справи сторін, третіх осіб та їхніх предста-

вників прослідковується крізь призму процесуальних прав.

3. Суд згідно вимог закону наділений активною роллю щодо доказування в процесі, тому є суб'єктом доказування.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Вираз вдячності

Дослідження виконано ініціативно та не отримало будь-якого фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бевзенко В. М. Суб'єкти владних повноважень у адміністративному процесі України. *Журнал східно-європейського права*. 2013. № 1. С. 11–17.
2. Мацелик Т. О. Класифікація суб'єктів адміністративного права. *Держава і право*. 2011. Вип. 53. С. 267–271.
3. Бачун О. В. Правовий статус суб'єктів адміністративного судочинства: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2009. 206 с.
4. Malkiel, Yakov. The Process-Based Approach to Cross-Examination in Administrative Proceedings (October 26, 2021). *Suffolk University Law Review*. Vol. 55, p. 57. URL: <https://ssrn.com/abstract=3950795>
5. Weda Kupita. State Administrative Court as a Means to Realize Justice. *SHS Web of Conferences* 54, (2018). 03007. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20185403007>
6. Перепелюк В. Г. Адміністративний процес. Загальна частина: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2003. 367 с.
7. Claudio Franchini. European Principles Governing National Administrative Proceedings. *The Administrative Law of the European Union*. 2004. Vol. 68. No. 1. PP. 183–196. URL: <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol68/iss1/9>
8. Giacinto Della Cananea. The European Union's Mixed Administrative Proceedings. *The Administrative Law of the European Union* 2004. Vol. 68. No. 1. PP. 197–217. URL: <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol68/iss1/10>
9. Джафарова М. В. Окремі питання доказування в адміністративному судочинстві в Україні. *Право і суспільство*. 2020. № 5. С. 69–75.
10. Черновський О. К., Гордєєв В. В. Внутрішнє переконання судді під час оцінки доказів в адміністративній справі. *Право та управління*. 2011. № 3. С. 340–345.
11. Мацелик М. О., Мельник М. П. Ознаки процесу доказування в адміністративному судочинстві України. *Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право)*. 2009. № 4 (47). С. 148–154.
12. Колпаков В. К., Гордєєв В. В. Юрисдикція адміністративних судів: монографія в 2-х книгах. Харків: Харків юридичний, 2011. Кн. 1. 352 с.
13. Гордєєв В. В. Доказування в адміністративному судочинстві. *Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т.* Київ: Атіка, 2011. Т. 7: Адміністративно-правове забезпечення поліцейської діяльності. С. 346–347.
14. Курдюков В. В. Пізнання і доказування у кримінальних справах. *Вісник Академії адвокатури України*. 2010. № 17. С. 204–206.
15. Гордєєв В. В. Науково-практичний коментар статей 42–82 Кодексу адміністративного судочинства України. *Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / за заг. ред. М. М. Ясинка*. Київ: Алерта, 2018. С. 77–135.
16. Гордєєв В. В. Реалізація принципу рівності в адміністративних процесуальних правовідносинах. *Право України*. 2010. № 11. С. 128–134.
17. Гордєєв В. В. Презумпція вини в адміністративному судочинстві. *Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т.* Київ: Атіка, 2011. Т. 7: Адміністративно-правове забезпечення поліцейської діяльності.

С. 806.

18. Брайченко С. М. Особливості доказування в адміністративному судочинстві. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3 (58). С. 174–178.
19. Дубенко О. М. Деякі проблеми визначення видів суб'єктів доказування в адміністративному судочинстві. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2006. Вип. 34. С. 165-171.
20. Гордєєв В. В. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин справи в адміністративній справі. *Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т.* Київ: Атіка, 2011. Т. 7: Адміністративно-правове забезпечення поліцейської діяльності. С. 809–810.
21. Гордєєв В. В. Детермінація юридичних фактів у адміністративному судочинстві України: монографія. Харків: Харків юридичний, 2013. 252 с.
22. Колпаков В. К., Гордєєв В. В. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі в системі принципів адміністративного судочинства. *Право України*. 2014. № 3. С. 47–56.
23. Столбовий Ю. М. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин справи в адміністративному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2014. 196 с.
24. Постанова Верховного Суду від 6 серпня 2021 року в справі № 805/1692/17-а за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю "ДТЕК СХІДЕНЕРГО" до Офісу великих платників податків ДФС України про визнання протиправним та скасування податкового повідомлення-рішення. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98862066> (дата звернення: 18.09.2021).

REFERENCES

1. Bevzenko, V. M. (2013). Subyekty vladnykh povnovazhen u administratyvnomu protsesi Ukrayiny [Subjects of power in the administrative process of Ukraine]. *Zhurnal skhidnoyevropeyskoho prava*, (1), 11–17 (in Ukr.).
2. Matselyk, T. O. (2011). Klasyfikatsiya subyektiv administratyvnoho prava [Classification of subjects of administrative law]. *Derzhava i pravo*, (53), 267–271 (in Ukr.).
3. Bachun, O. V. (2009). *Pravovyy status subyektiv administratyvnoho sudochnystva* [Legal status of subjects of administrative proceedings]. Candidate's thesis (12.00.07). Kyiv (in Ukr.).
4. Malkiel, Yakov. (2021). The Process-Based Approach to Cross-Examination in Administrative Proceedings. *Suffolk University Law Review*, (55), 57. URL: <https://ssrn.com/abstract=3950795>
5. Weda, Kupita. (2018). State Administrative Court as a Means to Realize Justice. *SHS Web of Conferences*, (54), 03007. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20185403007>
6. Perepelyuk, V. H. (2003). *Administratyvnyy protses. Zahalna chastyna* [Administrative process. General part]. Navchalnyy posibnyk. Chernivtsi: Ruta (in Ukr.).
7. Claudio, Franchini (2004). European Principles Governing National Administrative Proceedings. *The Administrative Law of the European Union*, 68(1), 183–196. URL: <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol68/iss1/9>
8. Giacinto Della, Cananea. (2004). The European Union's Mixed Administrative Proceedings. *The Administrative Law of the European Union*, 68(1), 197–217. URL: <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol68/iss1/10>
9. Dzhafarova, M. V. (2020). Okremi pytannya dokazuvannya v administratyvnomu sudochnystvi v Ukrayini [Some issues of evidence in administrative proceedings in Ukraine]. *Pravo i suspilstvo*, (5), 69–75 (in Ukr.).
10. Chernovskyy, O. K., & Gordieiev, V. V. (2011). Vnutrishnye perekonannya suddi pid chas otsinky dokaziv v administratyvniy spravi [The inner conviction of the judge during the evaluation of evidence in an administrative case]. *Pravo ta upravlinnya*, (3), 340–345 (in Ukr.).
11. Matselyk, M. O., & Melnyk, M. P. (2009). Oznaky protsesu dokazuvannya v administratyvnomu sudochnystvi Ukrayiny [Signs of the evidentiary process in the administrative proceedings of Ukraine]. *Naukovyy visnyk Natsionalnoho universytetu DPS Ukrayiny (ekonomika, pravo)*, 4(47), 148–154 (in Ukr.).
12. Kolpakov, V. K., & Gordieiev, V. V. (2011). *Yurysdyktsiya administratyvnykh sudiv* [Jurisdiction of administrative courts]. Monohrafiya v 2-kh knyhakh. Kn. 1. Kharkiv: Kharkiv yurydychnyy (in Ukr.).
13. Gordieiev, V. V. (2011). *Dokazuvannya v administratyvnomu sudochnystvi* [Evidence in administrative proceeding]. Mizhnarodna politseyska entsyklopediya: u 10 t. Kyiv: Atika. T. 7: Administratyvno-pravove zabezpechennya politseyskoyi diyalnosti (s. 346–347) (in Ukr.).
14. Kurdyukov, V. V. (2010). Piznannya i dokazuvannya u kryminalnykh spravakh [Cognition and evidence in criminal cases]. *Visnyk Akademiyi advokatury Ukrayiny*, (17), 204–206 (in Ukr.).
15. Gordieiev, V. V. (2018). Naukovo-praktychnyy komentar statey 42–82 Kodeksu administratyvnoho sudochnystva Ukrayiny [Scientific and practical commentary on Articles 42-82 of the Code of

- Administrative Procedure of Ukrain]. In: Yasynok, M. M. (Red.). *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy: naukovo-praktychnyy komentar*. Kyiv: Alerta (s. 77–135) (in Ukr.).
16. Gordieiev, V. V. (2010). Realizatsiya pryntsyphu rivnosti v administratyvnykh protsesualnykh pravovidnosynakh [Implementation of the principle of equality in administrative procedural legal relations]. *Pravo Ukrainy*, (11), 128–134 (in Ukr.).
 17. Gordieiev, V. V. (2011). *Prezumptsiya vyny v administratyvnomu sudochynstvi* [Presumption of guilt in administrative proceeding]. *Mizhnarodna politseyska entsyklopediya: u 10 t.* Kyiv: Atika, T. 7: Administratyvno-pravove zabezpechennya politseyskoyi diyal'nosti (s. 806) (in Ukr.).
 18. Braychenko, S. M. (2012). Osoblyvosti dokazuvannya v administratyvnomu sudochynstvi [Features of evidence in administrative proceedings]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, 3(58), 174–178 (in Ukr.).
 19. Dubenko, O. M. (2006). Deyaki problemy vyznachennya vydiv subyektiv dokazuvannya v administratyvnomu sudochynstvi [Some problems in determining the types of evidence in administrative proceedings]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav*, (34), 165–171 (in Ukr.).
 20. Gordieiev, V. V. (2011). *Pryntsyph ofitsiyoho zyasuvannya vsikh obstavyn spravy v administratyvnyi spravi* [The principle of official clarification of all the circumstances of the case in an administrative case]. *Mizhnarodna politseyska entsyklopediya: u 10 t.* Kyiv: Atika, T. 7: Administratyvno-pravove zabezpechennya politseyskoyi diyal'nosti (s. 809–810) (in Ukr.).
 21. Gordieiev, V. V. (2013). *Determinatsiya yurydychnykh faktiv u administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy* [Determination of legal facts in the administrative proceedings of Ukraine]. Monohrafiya. Kharkiv: Kharkiv yurydychnyy (in Ukr.).
 22. Kolpakov, V. K., & Gordieiev, V. V. (2014). Pryntsyph ofitsiyoho zyasuvannya vsikh obstavyn u spravi v systemi pryntsyphiv administratyvnoho sudochynstva [The principle of official clarification of all the circumstances of the case in the system of principles of administrative proceedings]. *Pravo Ukrainy*, (3), 47–56 (in Ukr.).
 23. Stolbovyy, YU. M. (2014). *Pryntsyph ofitsiyoho zyasuvannya vsikh obstavyn spravy v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy* [The principle of official clarification of all the circumstances of the case in the administrative proceedings of Ukraine]. Candidate's thesis (12.00.07). Zaporizhzhya (in Ukr.).
 24. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 6 serpnya 2021 roku v spravi No. 805/1692/17-a za pozovom Tovarystva z obmezhenoyu vidpovidalnistyu "DTEK SKHIDENERHO" do Ofisu velykykh platnykh podatkov DFS Ukrainy pro vyznannya protypravnym ta skasuvannya podatkovoho povidomlennya-rishennya* [Resolution of the Supreme Court of August 6, 2021 in case No. 805/1692/17-a on the claim of DTEK SKHIDENERGO Limited Liability Company to the Office of Large Taxpayers of the SFS of Ukraine on declaring illegal and revoking the tax notice-decision]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98862066> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
 Форум права: 72 pp. 6–12 (1).

Related identifiers:
 10.5281/zenodo.5529542
http://forumprava.pp.ua/files/006-012-2022-1-FP-Gordieiev_3.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2022_1_3.pdf

License (for files):
[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 18.02.2022
Accepted: 15.03.2022
Published: 18.03.2022
Available online: 18.03.2022

Cite as:

Гордєєв, В. В. (2022). Суб'єкти доказування в адміністративному судочинстві України. *Форум Права*, 72(1), 6–12.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.5529542>

Gordieiev, V. V. (2022). Subyekty dokazuvannya v administratyvnomu sudochynstvi Ukrainy [The Subjects of Proving in the Administrative Proceedings of Ukraine]. *Forum Prava*, 72(1), 6–12.
<http://doi.org/10.5281/zenodo.5529542>